

FIDEL AMOR

PER MAURUS JOKAI

L'any 1827, era descoberta a Lió una conspiració que tenia per objecte fer presoner Carles Xè, en ocasió d'un seu viatge que el duria a fer parada a aquesta ciutat. El resultat fou que el rei Carles no va anar a Lió; en lloc d'anar-hi ell, hi va trametre el novè regiment de la guàrdia per detenir els conjurats.

Aquests pogueren ésser a temps advertits del perill que corrien, i els més significats es varen dispersar en totes les direccions. Els uns saltaren a Anglaterra, d'altres a Bèlgica, d'altres es varen refugiar a províncies, en cases d'amics de tota confiança.

Entre els qui provaren d'amagar-se a França era un jove poeta anomenat Saint-Creux; els seus cants de llibertat ja havien esdevingut cants del poble; els seus amics el tenien com un escriptor de gran talent. Dificilment podia amagar-se Saint-Creux, per tal com tothom en tenia algun retrat: el seu retrat era l'encapçalament de les seves cançons, que es venien a cada cantonada, i tothom qui l'havia vist un cop podia reconèixer-lo fàcilment, amb els seus grans ulls ombrívols i els seus llavis minsos. Demés, era tan jove que encara no tenia barba, així és que no podia recórrer al sistema de llevar-se la barba per fer-se desconegut; més aviat hauria pogut fer-se passar per una noia.

A això va determinar-se, i altra cosa que això no podia fer que fos més enraonat. Una masovera el disfressà de pageseta amb una falduïlla vermella plisada i una gran còfia blanca. Disfressat així, i amb una cistella d'ous al braç, va travessar tranquil·lament la línia dels soldats, i àdhuc el sergent li va donar una pessigadeta a la galta.

Després d'haver corregut diversos perills, va arribar al castell de Quatre-Rius que habitava la comtessa de Thermé.

Josefina de Thermé era tan coneguda per la seva bellesa com per les seves idees lliberals; per aquestes idees havia estat bandejada de la Cort, i no podia eixir del castell; la seva bellesa, per altra banda, era causa que el procés de separació que havia començat contra el seu marit no fes cap via. La comtessa detestava el comte de Thermé; s'ho ben mereixia ell. Per la seva banda, el comte vivia a París, on era carregat d'honors, ço que contribuïa encara a l'aversió que la seva muller sentia vers ell.

Arribat al castell de Quatre-Rius, el jove Saint-Creux va oferir els seus serveis. Era costum que la mateixa comtessa en persona llogava els seus servents; per això el poeta fou dut a la seva presència. Josefina es meravellà de la formosor de la pageseta i va llogar-la tot seguit com a cambra primera.

Si Saint-Creux i la comtessa haguessin pertangut a la mena d'aquells personatges dels quals les cròniques de l'Ull-de-Bou ens han contat històries tan galants, aquesta error hauria pogut donar peu a algun vodevil saborós dels que hom s'abellèix a contar en la intimitat. Però el poeta era tan noble de sentiments com la comtessa era pura, i quan la primera nit Josefina cridava la seva novella cambra per ajudar-la en la seva toaleta de dormir, les mans del jove s'estremiren desent el primer gafet que descobria la rodona i blanca espatlla de la jove dama i no pogué desfer el segon: es llençà als peus de Josefina i li confessà que ell no era cap noia, sinó un home—el malhaurat Saint-Creux que perseguïen.

La comtessa, davant d'aquesta revelació fou presa d'espant. Què fer? Si tira fora aquest home, que ella havia honorat i es-

timat com a poeta, lliura a mans enemigues aquell amb les idees del qual es sent identificada; retenir-lo prop d'ella sota disfressa, significa perdre la seva honor quan, tard o d'hora, la veritat serà descoberta.

La noble dona va prendre ràpidament una resolució. Havia d'escollir entre sacrificar el fugitiu o sacrificar-se ella. Perdre el fugitiu...? No ho faria pas. Va pregar

Quan, en la solitud, la comtessa no havia de témer ésser sorpresa, preguntava de vegades a Saint-Creux les dificultats que en la seva vida l'havien assaltat, i aleshores veia com sota el cosset bretó bategava un gran cor viril, palpitant per tota noblesa i tota beatut—i ella es dalia per ocupar un lloc en aquests nobles pensaments.

Poc a poc va establir-se entre ells un tracte tant més dolç per ço que el perill els obligava a tenir-se tothora amatents. Josefina va arribar ben depressa a formular el projecte de fugir amb ell a Anglaterra i esperar allí la solució del seu procés de separació que, després d'una aventura com

cobria una de les parets; el mirall es va girar lentament i descobrí un fornet obert a la mateixa murada.

—Amaga't aquí, digué la comtessa, i estigues-t'hi fins que els espies hagin sortit. Aixecant la mà, una mica més amunt del cap, trobaràs un cordó que estiraràs per obrir una portella, ço que et permetrà la renovació de l'aire. En temps usual, aquesta obertura resta closa per impedir que els rats-pennats hi entrin i descobreixin amb llurs xisclats aquest reducte secret. Temps enrera, el marquès Gaston hi va romandre entaforat un dia i mig mentre els hugonots el perseguïen i mercès a això pogué escapar-se.

Saint-Creux va obeir: entrà al fornet i deixà que darrera seu es tanqués el mirall que feia de porta.

—Una altra cosa—li va dir Josefina a través del mirall—si per la força se m'enduen fora d'aquí, després que jo hauré sortit, podràs abandonar la cofema estirant el ressort del pany interior. Podràs fugir per l'escaleta falsa.

En aquest moment ja es sentien els soldats prop de la porta. La comtessa els sortí a l'encontre serenament i els preguntà què volien. El capità va respondre que venia per agafar Saint-Creux el qual, segons referències segures, era amagat al castell de Quatre-Rius.

—Cerqueu-lo, doncs,—els digué la comtessa.

El capità va deixar prop de la comtessa tres individus amb els fusells carregats, ho i recomanant-los que li reparessin tots els moviments, mentre ell en persona escorcollaria el castell amb la resta de la tropa.

L'escorcoll va durar fins al matí. El capità va comparèixer, dissimulant el seu mal humor, i digué a la comtessa que no havia trobat Saint-Creux, però que, no gens menys, seguint ordres rebudes, havia d'emmenar-la a París. La comtessa va respondre-li que estava disposada a seguir-lo i àdhuc l'atiava a marxar com més aviat millor, car no volia que Saint-Creux estés massa temps dins l'estret amagatall.

Al cap de cinc minuts eren pel camí; la comtessa en el seu cotxe, els soldats dalt de cavall. Quan el castell li fou un bon xic enrera, Josefina li llençà una mirada d'adéu amb el cor més ample:—Saint-Creux a hores d'ara ja devia estar salvat.

La comtessa fou deixada en presó i va romandre-hi tres anys sense que ningú li digués ni una paraula. Plorava, pregava, suplicava, però mai no li responien. Finalment la revolució de 1830 va trabucar el rei Carles Xè, els presoners polítics foren deixats anar, Josefina es veié lliure.

La joia que va tenir-ne va créixer encara en saber que el seu procés de separació era resolt feia temps, i que el comte de Thermé ja s'havia tornat a casar. Així, doncs, la seva segona presó també s'era oberta; la comtessa es sentia alliberada de la doble cadena. Amb gran baticor d'alegria va tornar al seu castell de Quatre-Rius al qual tants de lligams la lligaven, lligams tan tristos i ara tan dolços.

Els triomfs de les jornades de juliol li feien esperar que Saint-Creux aniria a trobar-la; tant més així ho esperava quan sovint, ja pels amics, ja pels diaris, sentia a parlar d'ell; el seu nom començava a jugar un paper en els novells corrents polítics que es formaven.

Dehades, però, Josefina esperava i esperava, setmanes i mesos; Saint-Creux no va tornar. Per fi començava a despatxar-se, esdevenia gelosa, àdhuc irritada, i un bell jorn, que deien que Saint-Creux voltava per la rodalia, la comtessa es va decidir a anar-lo a sorprendre.

Quina decepció va tenir quan va trobar, en comptes del seu noble poeta d'ulls dolços, un groller impostor qui s'emparava del nom del cèlebre poeta per explotar la

MONUMENT A MARAGALL

Sever, elegant, flor de natura, heu's aquí el monument, un bell monolit de quatre metres d'alçària, que els amics del gran mestre aixecaran a la cèlebre «Fageda d'En Jordà», immortalitzada, en sa coneguda poesia, pel nostre vates.

Tenim el goig de fer conèixer, nosaltres els primers, l'elegant projecte de l'escultor J. Rebull.

a Saint-Creux que es retirés a una estança immediata i que hi romangués. D'ara endavant ell havia de tenir tot l'aire d'ésser la seva cambra; ella faria per manera de passar-se dels serveis d'una tal criada.

Presca aquesta determinació, la comtessa va tancar-se al seu dormitori. No estava avesada a pentinar-se ella mateixa; tenia una bella cabellera blonda, llarga que tocava en terra quan s'asseia. No reeixí a posar-la en forma per dormir. Com s'ho faria, aleshores? Pren unes tisores i es tallà les magnífiques tresses. Als amics que li preguntarien el per què d'aquest sacrifici, donaria com a raó les seves freqüents migranyes. Saint-Creux, però, sabia que solament per amor d'ell ho havia fet.

aquesta, no podia deixar de resoldre's ràpidament. Obtingut per fi aquest resultat, podien casar-se.

Sinó que els pocs o molts preparatius que feia en vistes de l'execució d'aquest projecte van desvetllar probablement les sospites dels espies que rondaven el castell; un vespre, un destacament de guàrdies municipals armats arribava al castell i n'ocupava totes les sortides.

Sortosament les portes ja eren tancades i els soldats no van poder sobtar del tot els habitants, que tingueren així alguns minuts per prendre les disposicions necessàries. Josefina va agafar Saint-Creux i el dugué corre-cuita al seu dormitori; va oprimir amb la mà la motllura d'un gran mirall ovalat, amb marc de color d'or, que

credulitat de la gent. En altres llocs posà en evidència altres dos o tres falsos Saint-Creux de la mateixa fusta, que per ambientació, o per motius més baixos, explotaven la simpatia popular d'aquest nom; un cop descoberts els impostors anaven a una altra banda a seguir la comèdia. Després aquestes impostures van passar de moda i hom no va sentir mai més a parlar de Saint-Creux.

La comtessa, perduda l'esperança de trobar mai el verdader Saint-Creux, se'n tornà al castell solitari, desilusionada i consirosa; de segur que aquell que ella amava tan fidelment l'havia oblidada o s'havia mort.

En els seus pensaments, evocava els dolços records que a ell es referien, revivint els jorns que havia passats prop d'ella durant un mes, amb el seu vestit de pàgesa bretona que li anava tan bé, talmunt la seva dolça fomesia s'harmonitzava amb aquella difressa de dona. Que n'era, de felicitat, quan podia posar el seu cap damunt la mà de la seva amada! Com brillaven els seus ulls, els seus bells ulls negres, quan parlava de l'esdevenidor que els era reservat! Aleshores sí que el seu rostre desmentia el vestit femení.

Li semblava que tot això era com si fos d'ahir, i que no feia més que una hora que l'havia amagat darrera el mirall. En llur extrem esverament no havien pensat ni a donar-se un últim bes... Car de segur que no havien pensat que podien no tornar-se a veure més; s'havien cregut que al cap d'una hora la comtessa tornaria a treure el presoner de l'amagatall... Que curiós seria si encara hi fos!

Mig com somniant, mig instintivament, la comtessa es dirigí vers el mirall; potser confiava trobar algun indici que li donés el rastre de Saint-Creux. Va oprimir el ressort secret, el mirall va girar-se lentament... i al fons de la cornua aparegué Saint-Creux, el fidelment amat, en el seu vestit de pàgesa bretona... però molt temps ha. Als seus peus hi havia les desferres del cordó de la portella; els cuquets que es tornen papallones que volien al voltant de la flama dels llums, que en diuen amnes, havien malmès el cordó de l'obertura i el jove havia sucumbit d'asfíxia.

Al darrera del mirall Saint-Creux havia escrit amb la punta d'una agulla:—"La meva estimada, el cordó de la portella és romput; en moro, però no et descobriré. Adéu!" — I s'era mort mentre els soldats vigilaven la comtessa a la seva cambra; sense dir res, amatat a no descobrir el seu amagatall en la seva lluita amb la mort, sentint-se ja defallir, havia recolzat a la paret la seva testa moribunda, i havia lliurat l'ànima a tres passes ben just de la seva amada, sense que l'amada pogués percebre el seu darrer sospir, expirat vers ella i per ella.

Del balconet estant

Era un diputat, Un ex-diputat de la "vieja política" dels qui ara més aferrissadament es dediquen a combatre-la.

Diuenge passat el veïerem al Turó Parc; allí es passejava amb un noi (no sabem si era fill seu, o nebot, o nét, o parent de qualsevol altre grau). Entre el noi i el senyor ex-diputat, que s'esqueien aleshores prop del tanca de l'exposició canina, era sostingut aquest diàleg:

—Què és aquesta cridoria de tants gos-sos—preguntava el noi.

—Havies sentit a parlar mai del Congrés?... Doncs això és el Congrés—li responia l'ex-diputat, amb un to irònicament sentencios.

El noi va mirar-li la cara, esverat. De primer es creia que l'enganyosa. Després de fixar-s'hi bé, va semblar que es convenia.

L'actual campanya per la prosa catalana ha fet els seus efectes. L'altre dia un dels millors poetes de Catalunya que fa poc publicava un llibre de versos, al voltant del qual s'ha fet un piadós silenci (i tal vegada no massa justament), deia:

—Sí? és a dir que ara els qui fem versos som uns aixarellos? Ja ho veuran, doncs: un dia d'aquests presentaré al senyor Pe-

llicena un conte per a "La Veu"... Sí, jo: un conte; i que és fet "in anima vili".

—In anima vili, diu? I qui és aquesta anima vili?

—Jo mateix!—va respondre categòricament, i amb l'aplom de l'home que sap ben bé el que diu.

De "Diari de Sabadell", d'un escrit signat Armand Obiols, retallem aquest exemple:

"El senyor Joan Arús ha publicat un conte simbòlic. L'heroi d'aquest conte sóc jo. Els adjectius que el senyor Arús m'aplica són els següents: "pertinax", "mentider", "desvergonyit", "sarcàstic", "cínic", "mal ensenyat", "ximplet", "noi dolent", "niño malo", "canalla", "Capità mania", "toixó", "toixó domesticat", "marrà" i "matxo".

Sense entrar ara al fons de la qüestió que divideix avui la ciutat de Sabadell en dos bàndols: aruistes i obiollistes, creiem oportú de recollir aquesta nota de divulgació de lèxic. Amb gaires aportacions així, aviat fóra fet un diccionari escatològic, que, ben mirat, el seu servei prestaria.

Dintre la gran profusió de publicacions catalanes que avui es produeix, potser sí, que fóra una bona idea l'ordenació i edició d'un diccionari escatològic. Aneu a saber si tota aquesta polèmica no és més que un pretext per això.

Després de tot, això fóra encara una nota d'europeïsm. Car heu de saber que l'eximí escriptor francès Abel Hermant s'ura ha publicat a París, un "elogi de la maledicència", que ha estat molt favorablement comentat i ben rebut per la crítica, i del qual a hores d'ara milers d'exemplars són venuts.

"L'elogi de la maledicència": què us sembla? Ara les penyes de l'Ateneu, del Continental, del Cafè de la Rombia, de les redaccions sàvies dels diaris, llocs comuns de maledicència, quin aire més gloriós no es donaran!

I quin aire no es donaran, i com prendran nou alè els protagonistes i cooperadors de la picabaralla Arús-Armand Obiols, de Sabadell, quan ja començaven a sortir veus de protesta dient: prou, prou d'aquest color!

Ja ho veuren com d'aquí a poc, un dels dos bàndols es despenjarà amb un altre article on afalagarà l'adversari amb medalions com aquests: "cul d'olla", "rampoïna", "pixa tinters", "ximplet", "cap de suro", "nyèbit", "galtes de pa tou", "tanoca", "escura xemencies", "betzol", "pollastret de ral", "tros de quoniam", "mosquit d'aixeta", "pedant", "imbècil", etc., etc.

En pocs dies han estat molt sollicitades (a algunes llibreries s'han exhaurit) les següents obres: "A l'ombra de Santa Maria" de l'Alexandre Plana, "A l'ombra del lledoner" de Tomàs Garcés, i "A l'ombra-del camí", d'Emili Saleta i Llorenç.

Naturalment, els autors han estat molt felicitats, han guanyat molts diners, cadascú prepara una llarga segona edició, han els prepara homenatges. Sinó que el diable de l'enveja sempre tira. Vegeu què deia un:

—Bé: però que us penseu que aquestes obres s'hon venut pel mèrit literari que tenen, o perquè llurs autors agraden? Doncs, no. Es tracta d'un pur fenomen climatològic: com que de la Plaça de Catalunya desapareixen els arbres, i el sol pica, la gent cerca l'ombra encara que sigui en un llibre.

Estant en Saint Ouen Lluís XVIII cridà a Talleyrand, president del govern, per a llegir-li la carta constitucional.

En acabar digué el ministre: —Senyor: aquí trobo a faltar una cosa molt important.

—Quina és? digué Lluís XVIII.

—La paga dels ministres, féu Talleyrand.

—Jo crec, respongué el rei, que els seus serveis han d'ésser sense paga; d'aquesta manera el càrrec serà més honorós.

—Sí, senyor, sí; però sense paga... sense paga... Miri senyor, si han de fer-ho de franc, ens ho faran pagar més car.

Erudició i Cultura

Conferències fetes

"EDUCACIO INTEGRAL", A SANTA Eulàlia de Ronsana, a càrrec del mestre de l'escola d'aquell poble En Francesc Riart, dia 17.

"DE LA FRUICIO ESPIRITUAL DE l'excursionisme", al Centre Excursionista "Rafel Casanova", a càrrec de Lluís Folch i Torres, dia 17.

"ESPERANTO", ORGANITZADA PER la Federació Catalana d'Esperantistes, el dia 20, a l'Ateneu Enciclopèdic, a càrrec del doctor Kreuz.

"TORNANT DE TERRA SANTA", AL Centre Excursionista de Catalunya, pel doctor Josep Salvany, dia 20.

"LES CONCEPCIONS BACTERIOLOGIQUES de la tuberculosi. Estat actual i un cas d'epilepsi psíquica produïda per causa orgànica focal", a l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, a càrrec dels doctors P. Domingo i Mira, dia 20.

"DIAGNOSTIC D'HEREDOSIFILIS post avulsió dentària per empiema maxilar", al Centre Odontològic de Catalunya, per En Josep Peraire, dia 21.

"LA FILOSOFIA COMPARADA DE l'Orient i de Grècia", el dia 22, a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, a càrrec d'En J. Serra Hunter.

"SIMPLIFICACIO DE LA COMPTABILITAT", a l'Associació de Comptables de Catalunya, a càrrec d'En Josep Anglada, dia 22.

"ASCENSIONS A LA PICA D'ESTATS", al Centre Excursionista de Catalunya, a càrrec de Miquel González, dia 22.

"EL PROBLEMA HOSPITALARI A Barcelona", a l'Ateneu Barceloní, per Francesc Puig i Alfonso. Dia 23.

"DEL SENY COM A EXCUSA I DE la ironia com a subterfugi", a l'Ateneu Barceloní, per Josep Maria Junoy, dia 23.

"PAREMIOLOGIA I MISCELLANIA franseològica", al Club Muntanyenc, a càrrec d'En Rossend Serra i Pagès, dia 23.

"L'ENSENYAMENT DE SORDS-muets", a Sant Sadurn d'Anoia, al Centre Agrícola, per N'Emili Tortosa, dia 24.

"QUESTIONS D'ETICA TOMISTA", per En Josep Maria Capdevila, a Tarragona, al Foment d'Estudis de l'Acció Popular Catòlica, dia 24.

"LA FILOSOFIA COMPARADA DE l'Orient i de Grècia", a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, el dia 25, a càrrec d'En J. Serra Hunter.

"PRINCIPALS CAUSES DELS FRACASOS de la radioteràpia del cranc cutani", a l'Institut Mèdic-Farmacèutic, pel doctor Noguer Moré, dia 25.

DEMA, DIVENDRES, DIA 29, A GIRONA, el doctor Aranzadi, de la Universitat de Barcelona, donarà a l'Ateneu una conferència il·lustrada amb projeccions, sobre el poble vasco.

EXPOSICIONS

A LES GALERIES LAIETANES, Exposicions de pintures d'En J. Sabater Mur, J. Sancho, de la senyora Modesta Pérez de Catalan, i del senyor Callicó.

A L'AGRUPACIO FOTOGRAFICA de Catalunya", II Exposició de fotografies d'En N. Ricart, fetes amb el seu procediment "Traçir", oberta fins a fi de mes.

AL CENTRE EXCURSIONISTA DE Catalunya, interessant exposició de fotografies de nivells, obtingudes per la Fundació Concepció Rabell, vídua de Romaguera. Oberta al públic fins el dia 10 de juny.

POEMES

Rocaixuta

A Rocaixuta hi ha una font molt bella amb tres conquilles, i amb una canella que un ninotet sosté, però no raja, i en aquella terra la gent va a cercar l'aigua amb una gerra al bosc: mitja hora de camí cal fé.

Veus aquí que un bell dia un senyoràs, amb caramulls d'argent i un castell en aquella rodalia, pensava:—Aquest moment és el més escaïnt:

faré cop al davant de la genteta per ésser diputat.

I ell que me'ls crida:—Ciutadans, va dir-los, sota la vella plaça d'aquest poble diu que una deú, temps era temps, hi ha caveat doncs un fossat, [estat; cerqueu en la fondària; jo m'encaregaré de les despeses i tot el que demani l'entrellat.

Comença la cavada; però un paleta va senti, un matí un cruixit a la punta de l'aixada. Quelcom l'espaordí.

S'adonà que, de cop, s'era clavada dintre l'ull d'una testa de mort. Tothom d'allí, va anar corrents a veure-ho.

—Mare de Déu! de qui deu essé el cap? —D'un lladre?—Tal vegada!

—D'un bon senyor?—Qui sap! Un capellà va fer:—Penso que siga de santa Xica verge, que va essé escorxada darrera l'Abadia.

I embolicada en un troç de papé, tantost va haver-ho dit, se la'n dugué.

—Això és una conxorxa del partit negre,—deia un anticlerical iradament,

i proposà un comici de protesta per fer sabé a tothom que aquella testa fou d'un màrtir del lliure pensament.

—Es d'ell, és d'ell!—crida,—I un fet ho el crani s'ha buidat tot d'un plegat, [prova: perquè aquell pensament que dins hi havia, tot just s'ha sentit lliure, s'ha escapat.

—No, res d'això, que aquesta clepsa és no- [tra!— van di els republicans, que avui en dia no tenen els herois que abans hi havia.— Aquest és Pere Búsquera que estava amb Garibaldi els anys seixantaset, seixantavuit i més enllà d'aquét.

Dos o tres mesos van transcórrer encesos: manifestacions, vagues, marò, mitings, xiulets i tocs d'atenció... i els treballats, mentrestant, foren sospesos. ... L'altre dia vaig essé a Rocaixuta: quatre o cinc monuments hi fan forrola, però la font no brolla.

El gall i el gos

Ans no despunta per les muntanyoles, de matinet, el sol, quan a la mar el cel s'assembla un poc, i l'aire apar que flairi de violes el gall estira el cap, alça la cresta, i fa:—Qui qui ri quic!

Un dia, un gos amic, la tornada en sentir de cada dia —Quietud!—li va dir, que si et sentia el senyor, prou en fores coltorçat. No saps que és home ric, que no l'obliga cap cosa a deixá el lliit tan aviat? I a més, està cansat. Ahir veié l'amiga.

—Jo—féu el gall—vull solament cantá per despertar qui lluita, qui treballa, aquell que es guanya honoradament el pa. No veus el vinyataire, el pagès, l'hortolà?

Ja estan en peu i cadascú se'n va al troç amb alegria.

El senyor, no fos llur matinejà, amb tots els seus diners, poc menjaria. Jo canto expressament: Déu nos en guard si aquesta gent honrada es despertés més tard.

—Au, no cal fer-me tant el socialista,— el gos va dir,—la traça no em conquista. No m'ha de dir que tantes per la dèria d'espantar-ets feiners? a ton entorn i més valdrà que diguis: Canto d'hora perquè jo al vespre vaig al lliit dejorn.

JOSEP CARNER
De Trilussa, trad.

Edició setmanal. Núm. 5. Maig de 1925.

LA CARTA

FRANCA, FORMAL Y FESTIVA.

ABONAMENT: Llibre de 12 números, 100 rs.

CINEMES.
Les pel·lícules més interessants de la temporada.

VELLOTS Y JOTES. per L. Castelló.

El vellot i la jota són dos tipus de danses que s'executen a les festes populars.

LA BARRETINA

SEMANAL REVISTA POPULAR Y COMICA DE GRAN NÚMERO

SORTIRÀ CADA DUECOS

EL QUE POT LA ENVEJAR...
El gos és un animal molt fidel i que sempre està a l'espera del seu amo.

CRITERION revista trimestral de filosofia.—Barcelona, 1925.

A la llista de les grans revistes que en poc temps han aparegut a casa nostra, afegim-hi aquesta, i assenyalat-ne l'aparició amb una gran pedra blanca. Si tenim la boca amarga de moltes contrarietats—de les quals, potser, nosaltres mateixos, els primers, som els culpables,—fets com és ara la publicació d'una revista com "Criterion" poden encoratjar-nos i dur-nos un glop de mel que ens compensi de l'amargor. Beneida sigui l'hora en què aquesta revista veu llum a casa nostra: ja era hora! Vegeu ço que en diu, en son primer article, l'il·lustre Pare Miquel d'Esplugues:

"La pàtria de Ramon Lull i d'Eximenic, els dos primers pensadors dins Europa que confiaren a una llengua vulgar els conceptes més alts de què és capaç l'humà intel·lecte, no podia oferir en son ver natural un orgue adequat, per bé que humil, de l'expressió del seu pensament filosòfic i de l'intercanvi d'idees filosòfiques amb altres centres culturals de l'ample món".
Per fi tenim aquesta publicació que tant ens mancava. És una magnífica publicació, que pot alternar amb qui sigui. Esperem que tothom sabrà estimar-la com es mereix i que la seva existència serà ben prospera. Entre tant, felicitem-nos-en.

DE LA MUSA POPULAR CORRANDES BILINGÜES

Mayo es un jardín de flores que embelesan por doquier, adhuc hi ha floreset grogues en el monument d'En Güell.

Debajo de un limón verde me fúse a considerar que hi ha molts tocats de tala que els diuen intellectuals.

Bello país debe ser el de América, papá. Si bé t'ho mires, ací hi ha tants lloros com allà.

No cantes a mi ventana, te lo digo por favor, ja en sento prou de granotes que no em deixen trencà el son.

Por la calle encontré un loco que judío me llamó, pitjó aquelles pobres nenes que ningú sap allà on són.

Tes cosas que no debieron Nunca jamas existir; La... dallonses, la... daixonses, i... ço altre que no dic.

Mat

Tamany: 38 1/2 x 28. — Any 1878. — Impremta Lluís Tasso, fill.

Tamany: 38 x 27. — Any 1892. — Impremta Francesc Altés.

DIARIS, PERIÒDICS, REVISTES, BUTLLETINS, ETC., APAREGUTS A CATALUNYA DE CENT ANYS ENÇÀ

La Carta. — Tamany 38 1/2 x 28. Fundat l'any 1878. Impremta de Lluís Tasso, fill, carrer de l'Arc del Teatre, 21 i 23, Barcelona. Periòdic festiu de tendències lliures.

La Barretina. — Tamany 38 x 27. Fundat l'any 1892. Impremta F. Altés, carrer d'Elsabets, 11, baixos, Barcelona. Periòdic catalanès, d'humor "de bona mena", hu-

mor casolà, i d'aquell típic popular, de retrucs infantils i ingenus. Col·lecció B. Blanch. Com a mostra, vegeu aquestes signatures que apareixen al número el facísimil del qual tenim a la vista: l'una és "Un manobra en gai saber", l'altra és "Mustafa Xiulets de fusta blanca". Vegeu, també, d'aqueix mateix número aquest

IMPOSSIBLES

Per un banquer, negociar una lletra de l'abecedari.
Per un torero, dar un *pase* a la reserva.
Per una criada, fregar l'escala social.
Per un perfumista, fer un savó per treure les taques del sol.
Per un escriptor, escriure amb una ploma d'aigua.
Per un sabater, posar soles als *tacos* d'un billar.
Per un sastre, fer una americana per un còs d'exercici.
Per un herbolari, recollir arrels de boig.
Per un ebenista, clavetejar una cadira amb puntes de cigar.

Per un fabricant, fer teixir una tela de moltó.
Per un pagès, cavar un tros de terra de Sant Miquel.
Per un fuster, mudar les cames al Banc d'Espanya.
Per un oculista, operar els ulls del formatge.
Per un municipal, donar als gossos la bola del món.
Per un mariner, atravesar el golf d'una porta.
Per un botànic, colleccionar plantes del peu.
Per un manyà, fer una clau de sol.
Per un espadenyer, fer llates per una teulada.

llibres & lletres

JOAN MARAGALL

Josep Maria de Sucre, el diligent maragallista, ha donat a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, un curs estudiant la personalitat del gran escriptor que tingué un dels cims preeminentes de la literatura nostrada durant l'última decada del vuitè i la primera del nouè. Es propi dels homes rics de temperament i de personalitat donar en vida i donar després de la vida. Que Maragall doni després de la vida resta palès en els estudis, articles, conferències, cursos que a diferents represes es produeixen tractant d'ell. El tema no és exhaustiu, al contrari, com més hom hi endinsa més substància apareix. Que Maragall va donar en vida, és un fet present a la memòria de la majoria de l'actual generació. En el cas Maragall, la gran humanitat que duia dins produí el literat, el poeta, l'artista: artista, literat, poeta, era en Maragall una conquesta de l'home, era un domini, un predi del seu ric casal; i en d'altres, es produeix un fenomen a la inversa: més aviat l'home subseqüeix a l'artista, és a dir el literat, el poeta en llurs processos creadors arriben a l'home, arriben a l'home i se l'incorporen. En l'ordre de categories en Maragall primer hi ha l'home, després l'artista; en d'altres, primer hi ha l'artista, després l'home. En Maragall no solem trobar el no domini artista, formal, literari; no es conté dins els seus límits estrictes; gairebé sempre duu un róssec de concomitancies; concomitancies diem, és a dir motius no assimilats, no reduïts a substància poètica. En l'artista pur no hi ha aquests residus de motius, de substancies exteriors inassimilades, no hi ha

concomitancies, hi ha jerarquia pura. Per això l'obra maragalliana potser interessa més el fisiòleg que no el poeta.
Per això, en l'obra de Maragall s'interessa pels literats, més que secundàriament, i que experimenta una normal peresa per la lectura de versos.
Per això Maragall arriba fins a la fibra, sotraqueja el sentiment, ataca el fons passional; per aquí obté una repercussió social molt interessant, exerceix una influència sensible que afecta de dret a la multitud. Maragall serà sempre un tipus social que ens podrà dir moltes coses, i bellament, vividament, com ell sap dir-les. Escrutat en la seva polpa humana—com fa, amant, Josep Maria de Sucre—mereix estima i elogi.

NARCIS OLLER

Ben mirat, sembla que tota la novel·la a Catalunya és una, és novel·la de costums. Sembla que altres menes de novel·la no han tingut fins ara més que assaigs, generalment febles. Encara darrerament els més albiradors exemplars, tals que "L'ermità Maurici" i "Flama vivent" de J. Roig i Raventós, són del tot especificables com a novel·la de costums.
La personalitat excelsa novel·listica nostra, el mestre Narcís Oller, als seus 70 anys gloriosos, ha rebut l'homenatge de la gent de lletres, reconeguda, reconeixent els mèrits de l'insigne escriptor. No cal dir que a aquest homenatge nosaltres ens sentíem adherits amb tota l'ànima.
Té aquest homenatge alguna cosa de pregona significatiu, ara que tant s'agita la qüestió de la prosa i especialment de la novel·la. Pensem-hi. Girem, de tant en tant, la vista enrera: potser hi tenim a aprendre més d'una cosa.

POESIES, per Pere Vergés. Portada de Ramon Sarsanedas.

Timidament, amb vera i simpàtica modestia, s'insinua l'autor en les composicions d'aquest llibre de versos. L'autor hi tracta un seguit de temes mil i mil voltes frescats; ho fa amb veu ingènua i trencadissa. S'assembla a un infant: un infant que és meravella de les coses que veu i de les coses que sent, i prova d'expressar-ne les sensacions, sensacions senzilles, soltes.

LA SENYORA DEL SENYOR BLUM, per Francesc Madrid; col·lecció de "La Novel·la d'Ara".

El senyor Francesc Madrid, el jove agut i amic d'allò pintoresc i curiós, s'ha preocupat més—ens fa l'efecte—de demostrar que posseïx algunes referències del baix mercat sexual de París, on sembla que ha passat temporades, que no pas de fer literatura bona o dolenta.
Es un greu que Francesc Madrid s'hagi abandonat, aquesta vegada, per aquest camí. La grolleria és una cosa molt perillosa. Alguns que la conreen, adhuc amb cert "esperit" fan témer per a ells una fi ingloriosa, si hi persisteixen.

SEVERAL

—A París ha suscitat discussions vives la venda o subhasta de certs records familiars de Victor Hugo.

—Ramon Pérez de Ayala, el conegut escriptor castellà, ha estat nomenat "oficial segon", amb sou de cinquanta duros al mes, com els guàrdies de seguretat.

—S'ha escaigut aquests dies el centenari de la mort de l'escriptor francès Saint-Simon, precursor del socialisme i fundador de la religió anomenada "sansimonisme".

—Elegantment imprès per la casa Dalmau, Yuste i Bis, ha sortit un volum de poesies de Pere Vergés.

—La biblioteca d'"Els nostres Clàssics" ha publicat un altre volum: Poesies de Ramon Lull.

—S'ha inaugurat la "Biblioteca Nova", amb l'obra de Santiago Rusiñol "Els Caminants de la terra".

—S'ha estrenat a l'Espanya una deliciosa comèdia de Pompeu Crehuet, "Plou i fa sol".

—Dimenge es celebrà l'homenatge al gran novel·lista català Narcís Oller.

—"Justícia Social" publica una poesia de Mario Garea, escrita en italià, dedicada a Barcelona.

—"La Revista" fa conèixer un novell poeta: P. Guinyà-Roure, del qual publica un poema.

—Un d'aquests dies es celebrà el sopar anyal de la Fundació Bernat Metge.

—A Pavia ha estat celebrada la festa dels mil anys d'existència de la seva Universitat.

—S'ha escaigut enguany el primer centenari de la naixença del cèlebre novel·lista i escriptor hongarès Maurus Jokai. Amb aquesta avinentesa ens és grat de donar una de les seves fines i belles produccions.

—S'anuncia al Romea l'estrena de l'"Enric IV" de Luigi Pirandello, traduït pel senyor Montero.

—Ha sortit el número 1 de "Criterion" revista trimestral de filosofia.

—"Gaziel" a "La Vanguardia" advoca per la creació d'un premi de 15.000 pessetes anyal per a la millor novel·la catalana, a l'objecte d'afavorir-ne l'eclosió.

VOLVES

Barcelona creix, qui ho dubta? Les estadístiques ho confirmen, mants establiments superbs, suara oberts, ho proclamen, i aquest desgavell d'obres i perforacions i plets ho anuncien en veu alta.
Avant! Que les figues ja maduraran!

Hem sentit a dir, (a uns minyones de servei) que es nota una gran escassetat d'aquesta planta anomenada *juivert*.

Serà això una mesura presa per la S. B. F. I. S. P. A. P. C. (i) en pro de la protecció dels lloros i cotorres?

(i) Això vol dir: Secció Barcelonina de la Federació Ibèrica de la Societat Protectora dels Animals i Plantes de Catalunya.

Per Rabat diuen que Abd-El-Krim va d'acord amb els alemanys; ara ell ataca al Rif i els alemanys d'aquí a poc atacaran pel Rin.

No creiem que sigui veritat; però, mal és quan la gent diu que el bou ve. Ara que aquest bou podria ésser que fos congelat.

Les obres de la Plaça de Catalunya avancen a passos de gegant. No és estrany: la temporada dels gegants s'acosta.

Com si no fos res, hom parla ara també d'urbanitzar la Plaça d'Urquinaona i una altra a l'extrem superior del Passeig de Sant Joan. En aquest pas, aviat no restarà a Barcelona ni un petit "square" per urbanitzar. I després, en què s'ocuparà el senyor Nebot?

Amb palla i temps maduren les nespres. Aquells tretze pals de la Plaça de Catalunya s'han convertit a la fi en arbres que tenen la rara particularitat que, quan no hi toca el sol, protegeixen els vianants amb llur ombra.

En l'última retirada del senyor Sala no més hem trobat a mancar una cosa, un petit detall protocolari: Aquell manifest dient que no hi tornaria més, i que se n'anava definitivament.

Diuen que uns admiradors del senyor Febrer Sistachs proposaran que a aquest senyor sigui concedida una plaça de regidor. Ens adherim entusiàsticament a aquesta proposició. La té ben merecuda.

G. A. LL.

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

CARRER DE FERNANDO
24 i 26. Sastre, Mod. i Camiseria.—BAS i TARRIDA
33. Ganiveteria.—AMERICAN MACHINE.
34. Institut Musical.—Acadèmia Ardèvol.

CARRER CORTS CATALANES
460. Radio-Telefonia.—"BOMBETA MINERVA".
457. Inst. elèct. aigua i gas.—RAFAEL SALA.
614. Pelleteria.—"LE RENARD".

CARRER CLARIS
102. Blau Catalunya.—J. LOPEZ LLAUDER.

CARRER DE TALLERS
72. Ceràmica i rajoles.—CASIMIR VICENS.

CARRER MUNTANER
65. Ribas i Ferrer. B. Regina *Novelles escolides*

CARRER COMTE ASALTO
15. Mobles a plaços i comptat.—JOSEP MACIÀ.

CARRER BOTERS
4. F. MONFALCÓN. Tapissos pintats i oleografies.

CARRER DEL CALL
1. C. FONT. Mantons Manila i Mantellines.
9. Llaneria i Sederia.—CASA PUIG.
28. pral. J. COSTA.—Antiguitats d'art.

CARRER DEL PI
2 i 4. Raspalleria Moderna.—FERRAN MAURI.
11. Articles de Pell.—J. SAUCÉ.
13, 2°. SASTRE.—L. MIR.
14. Art. Fotogràfics.—S. COSTA.
14, pral. Fca. Plisats.—BRUTAU i MOXO.

CARRER DE SANT PAU
3. Camiseria del Liceo.—JOAN VALLVÉ.

CARRER BALMES
126. RADIO-ELECTRIC Manufacturers.
RAMBLA DE CATALUNYA
15. Pelleteria "La Siberia"—J. TICO.
20. Perruqueria.—J. MAYMÓ.
42. Bar.—LA PAGESA DE LA RAMBLA.
94. LA ARTÍSTICA.—Brodats i Confeccions.
124. Instal. bones i barates.—BARNADAS i ESPINET.

CARRER DE LA BOQUERIA
36 i 38. Camiseria.—RODRIGUEZ & FERRER.

CARRER CORRIBIA
2 i r. Lligues i Tirants CATALONIA.

CARRER VILA-VILÀ
66. Palla i Alfals JOSEP CATALA.

CARRER PORTAFERRISA
22. Ganiveteria i perfumeria.—VDA. DUCHEIN
25. Camiseria A. DE B. CORNELLA.

CARRER ARIBAU
29 i 31. Perruqueria ENRIC SORIGUE

CARRER FONTANELLA
18. Art. Fotogràfics i Radio.—PÉREZ i SÁBAT.

CARRER JOVELLANOS
4. Art. Fot. i treballs de Laboratori.—E. PICAZO

RONDA SANT ANTONI
60. OLLA EXPRESS.—Detalls a Import Acar.
76. Billars patentats Xifré.—"LA ACTIVA".

CARRER SALMERÓN
140. Articles fot. i radio.—V. CALDÉS ARÓS.
193. Lâmp. Elect. i radio.—RAMON RABASA.

DIAGONAL
460. "Radio Iris"—J. B. MODOLELL.

Establiments
MARAGALL
Passeig de Gràcia, 95
BARCELONA

RAMON SUNYER
JOIER
Corts Catalanes, n.º 643
Telèfon 813-S. P. - BARCELONA

FREIXENET
SANT SADURNI DE NOYA

ÉS EL MILLOR XAMPANY

APARELLS I ACCESSORIS

PER A LA

RADIO TELEFONIA

DE LES MILLORS MARQUES

Venda al major i detall

Carrer Canuda, 45 i 47

BARCELONA

DIPÒSIT DE MATERIAL ELÈCTRIC

JOSEP CLAVELL

BRAGUERS I FAIXES A MIDA - SUSPENSORIS SPORT - MITGES - GENOLLERES - TURMELLERES
ELÀSTIQUES - ESPARDENYES AMB SOLA DE GOMA - CINTURES PER OPERATS D'HERNIA
TIRANTS I CINTURONS DE CAUTXÚ - BITLLETES
COTONS - GLASSES - BENES
PILOTES TENNIS I FUTBOL - ESPONGES - PETAQUES
MARCA "LA GERMANA"
PITETS - BABERS - CALCETES TOT GOMA PER INFANTS - PILOTES I JOGUINES TOT GOMA
ARTICLES DE GOMA PER A BARBERS - MITJONS DE CAUTXÚ - GORROS DE BANY - TELES PER LLIT - XUPADORS
PRODUCTES TUSELL, S. A. - RONDA SANT PERE, 12 - BARCELONA

Solingen-Paris-Barcelona

Navalles i Màquines d'afaitar assegurades
Ganiveteria — Tecedor
Taller d'esmolar tota mena d'eines
JOSEP ROCA PLAÇA DEL PI, n.º 3

FOTOGRAVATS

TRICROMIAS - AUTOTIPIAS

PARAIGÜES :: OMBRELLES
VANOS
BASTONS

J. CARDÚS

PORTAFERRISA, 10
BARCELONA

Oficina de còpies CASA RENÉ

Oficina de còpies - Treballs en català - Ràpiditat, bon preu i economia
CARRER DE MONTSIÓ, 18, TELÈFON 4525-A - BARCELONA

Dolços, dolços, dolços fins
per llepar-vos-hi els deu dits.
La casa més llaminera
la Casa Esteve Riera.

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 911.
TELÈFON A 2766.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309;
TELÈFON. G. 2.
BARCELONA

MAGATZEMS CATALUNYA

7, Plaça de Catalunya, 7
BARCELONA

ALTES NOVETATS
PER A SENYORS

ULTIMS MODELS

Elegància-Bon gust-Economia

Senyora: Visiti aquesta casa

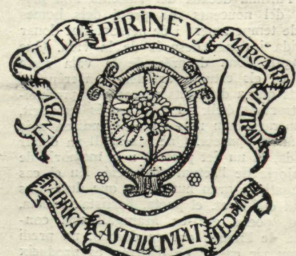
IGNASI FOLCH I TORRES

UNA DONA

NOVEL·LA CONTEMPORÀNIA

A TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 3'50 PTES.

TELÈFON { A SEU D'URGELL, NÚM. 124
A BARCELONA, NÚM. 2023-A
A SITGES, NÚM. 1383

Fàbrica de Llonganisses, la millor
de la nostra terra.

Biblioteca de Llonganisses
i Hemeroteca General
Demaneu a tot arreu la marca

"ELS PIRINEUS"

Quíngles i Escaler

Castellciutat (Seu d'Urgell)